

Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

Průvodce novou právní úpravou pro státní zástupce

VERZE PRO VEŘEJNOST

NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ

V Brně dne 29. listopadu 2016
1 SL 123/2016

OBSAH

Předmluva	2
I. Legislativní změna	4
II. Zvláštní subjektivní odpovědnost právnické osoby v trestním právu	5
III. Srovnání s vyviněním odpovědnosti právnické osoby za správní delikty, resp. přestupky	6
IV. Specifický důvod vyvinění právnické osoby uvedený již v § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO	9
V. Mantinely vyvinění právnické osoby podle § 8 odst. 5 ZTOPO	14

Předmluva

Na základě novely provedené zákonem č. 183/2016 Sb., která nabývá účinnosti 1. 12. 2016, byl do právní úpravy mj. vložen institut exkulpace, resp. vyvinění trestní odpovědnosti právnické osoby ve smyslu § 8 odst. 5 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZTOPO“), podle něhož se právnická osoba trestní odpovědnosti podle § 8 odst. 1 až 4 zproští, pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu osobami uvedenými v odstavci 1 zabránila.

Nejvyšší státní zastupitelství považuje za důležité věnovat novele provedené zákonem č. 183/2016 Sb. zvýšenou pozornost, neboť jde o problematiku zcela novou, v odborných pramenech nezmapovanou, a která v sobě skrývá potenciál významného dopadu na vyvozování rozsahu trestní odpovědnosti právnických osob. Může také výrazně zasáhnout do stávající aplikační praxe orgánů činných v trestním řízení. Zvýšená pozornost k aplikaci § 8 odst. 5 ZTOPO se projevila v prosazení čtyř hlavních opatření ze strany Nejvyššího státního zastupitelství, a to po linii organizační, analytické, metodické a vzdělávací.

1. Novelizace pokynu obecné povahy č. 10/2011, o informacích, tak, že nižším státním zastupitelstvím bude nově **uložena informační povinnost** předkládat odboru trestního řízení a odboru závažné hospodářské a finanční kriminality Nejvyššího státního zastupitelství zprávy o výskytu aplikace citovaného ustanovení včetně charakteristiky uvedených věcí ve všech stádiích a fázích trestního řízení. Novelizace byla provedena pokynem obecné povahy č. 6/2016, s účinností od 5. 9. 2016, resp. v převážné části od 1. 12. 2016.

2. V návaznosti na již v minulosti zpracovanou zvláštní zprávu o poznatcích z aplikace ZTOPO ze dne 17. 12. 2014 sp. zn. 7 NZN 604/2014 bude v první polovině roku 2017 **vypracována zvláštní zpráva aktualizující poznatky z aplikace** tohoto zákona ve znění novely č. 183/2016 Sb., a to s důrazem na § 8 odst. 5 ZTOPO.

3. V prosinci roku 2016 připravuje Nejvyšší státní zastupitelství ve spolupráci s Justiční akademií dvoudenní **vzdělávací seminář pro specializované státní zástupce zaměřený především na tzv. compliance programy** za účasti zahraničních lektorů.

4. V neposlední řadě, jelikož si je Nejvyšší státní zastupitelství vědomo potřeby pomoci soustavě státního zastupitelství usměrnit praxi v této oblasti, bude do 1. 12. 2016, tj. do účinnosti citované novely ZTOPO, vytvořen **metodický návod, resp. analýza, k postupu státních zástupců při aplikaci § 8 odst. 5 ZTOPO.**

O těchto opatřeních Nejvyšší státní zastupitelství vyrozumělo Ministerstvo spravedlnosti ČR, které o ně projevilo zájem, jakož i celou soustavu státního zastupitelství prostřednictvím porady s vedoucími státními zástupci.

Nyní předkládaný materiál „Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim“ představuje avizovaný metodický návod, resp. analýzu, určený všem státním zástupcům jako praktická pomůcka k zohlednění podstatných okolností při posuzování trestní odpovědnosti právnických osob v působnosti orgánu veřejné žaloby v trestním řízení v kontextu nové právní úpravy. Vybavuje státní zástupce základní orientací ve stěžejních otázkách posuzované problematiky, jako je legislativní zakotvení nového institutu v právním řádu, zvláštní subjektivní odpovědnost právnické osoby v trestním právu, srovnání s vyviněním odpovědnosti právnické osoby za správní delikty, resp. přestupky, specifický důvod vyvinění právnické osoby uvedený již v § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO, včetně rozboru těchto dosud registrovaných případů, a mantinely vyvinění právnické osoby podle § 8 odst. 5 ZTOPO.

Při vyzvednutí preventivního účinku dává Nejvyšší státní zastupitelství možnost seznámit se s materiálem také odborné a laické veřejnosti. Tato verze určená pro veřejnost neobsahuje toliko rozbor dosud pravomocně neskončených případů k § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO.

Materiál byl vytvořen ještě před nabytím účinnosti dotčené právní úpravy, tedy v situaci absence jakékoli judikatury, jakož i ucelenějšího zpracování v odborné literatuře. Posuzovaná problematika proto bude předmětem trvalého sledování ze strany analytického a legislativního odboru Nejvyššího státního zastupitelství s tím, že do budoucna, především v návaznosti na vývoj rozhodovací praxe, se předpokládá její další rozpracování a aktualizace.

I. Legislativní změna

Lze předeslat, že **vládní návrh novely – rozeslaný poslancům dne 3. 9. 2014 jako sněmovní tisk č. 304 – neobsahoval dotčený § 8 odst. 5 ZTOPO, ani žádné podobné ustanovení, jakkoli posléze upravené.** Jeho cíl se původně soustředil kolem přehodnocení okruhu trestných činů, za které může být právnická osoba trestně postižitelná. K dispozici není žádná důvodová zpráva, která by rozebírala prosazení citovaného ustanovení a vysvětlovala by jeho účel, se zhodnocením dopadů oproti dosavadnímu právnímu stavu. K ustanovení § 8 odst. 5 zákona ZTOPO se tak rovněž nekonalo standardní mezirezortní připomínkové řízení, v režimu nastupujícím před projednáním návrhu novely vládou a posunem do další fáze legislativního procesu. **Až později, v rámci projednávání novely v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, byly prostřednictvím poslanecké iniciativy uplatněny pozměňovací návrhy požadující zavedení nějaké podoby vyvinění trestní odpovědnosti právnické osoby.**

Nakonec byl odsouhlasen pozměňovací návrh, obsažený v usnesení garančního ústavně-právního výboru č. 160 ze 48. schůze konané dne 25. 11. 2015. Ve třetím čtení, které proběhlo 23. 3. 2016 na 42. schůzi, byl návrh zákona Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR schválen. Návrh byl Senátem Parlamentu ČR projednán dne 27. 4. 2016 na 23. schůzi s tím, že byl vrácen s pozměňovacím návrhem směřujícím k vypuštění § 8 odst. 5 ZTOPO. **O návrhu zákona vráceném Senátem Parlamentu ČR bylo hlasováno 24. 5. 2016 na 47. schůzi, přičemž Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR setrvala na původním návrhu zákona (usnesení č. 1228).** Zákon byl vyhlášen 13. 6. 2016 ve Sbírce zákonů v částce 70 pod č. 183/2016 Sb.

Znění § 8 odst. 5 ZTOPO, po novele provedené zákonem č. 183/2016 Sb., s účinností od 1. 12. 2016:

„Právnická osoba se trestní odpovědnosti podle odstavců 1 až 4 zproští, pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu osobami uvedenými v odstavci 1 zabránila.“

II. Zvláštní subjektivní odpovědnost právnické osoby v trestním právu

Právnická osoba jako celek nemá vlastní vůli, nemůže podle ní jednat a navenek ji projevovat. Právní řád proto stanoví, že vlastní jednání právnické osoby představují ty projevy vůle, které jménem právnické osoby činí její určité orgány nebo zástupci jako fyzické osoby, a že právní následky spojené s těmito projevy vůle se přičítají přímo právnické osobě jako subjektu práva. Právnickou osobu zavazuje protiprávní čin, kterého se při plnění svých úkolů dopustil člen voleného orgánu, zaměstnanec nebo jiný její zástupce vůči třetí osobě.

V českém trestním právu je trestní odpovědnost založena na principu odpovědnosti za zavinění. Představuje jeden ze znaků definice trestného činu, bez zavinění není trestný čin. **Princip odpovědnosti za zavinění tak musí být zachovávan rovněž vůči trestní odpovědnosti právnických osob. ZTOPO se vypořádává s otázkou zavinění prostřednictvím odpovědnosti budované na přičitatelnosti trestného činu právnické osobě.** Stanovena je konstrukce přičitatelnosti, která se považuje za odvozenou odpovědnost fyzických osob. Sama právnická osoba trestný čin nepáchá, nýbrž právnické osobě se přičítá za určitých podmínek.

Zavinění právnické osoby ve vztahu k některému z trestných činů je zásadně odvozováno od zavinění fyzické osoby, která při spáchání trestného činu jednala v zájmu právnické osoby nebo v rámci její činnosti (dříve též jménem právnické osoby) ve smyslu § 8 odst. 1 ZTOPO.¹ Ustanovení § 8 odst. 2 ZTOPO pak jako materiální důvody vymezuje dva typy přičitatelnosti, aby se jednání fyzické osoby podle předcházejícího odstavce téhož paragrafu jako formální podmínka přičetlo právnické osobě a vznikla její trestní odpovědnost.

V případě trestní odpovědnosti právnické osoby, která stojí na konstrukci přičitatelnosti trestného činu právnické osobě, se má tedy na zřeteli zvláštní subjektivní odpovědnost. Na zavinění fyzické osoby navazuje, avšak s odlišením od vlastního pojmu viny (zavinění) fyzické osoby. Vztah trestní odpovědnosti právnické osoby k trestní odpovědnosti fyzické osoby je vymezen jako souběžný, samostatný a nezávislý odpovědnostní vztah. U trestní odpovědnosti právnické osoby se nejedná o model objektivní odpovědnosti, který se uplatňuje u správních deliktů právnických osob.

¹ Šámal, P. a kol. Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 174-175.

III. Srovnání s vyviněním odpovědnosti právnické osoby za správní delikty, resp. přestupky

Správní delikty právnických osob jsou zásadně postaveny na modelu objektivní odpovědnosti. K vyvození takové odpovědnosti postačí, že právnická osoba svým jednáním porušila nebo nesplnila povinnost stanovenou zákonem nebo na základě zákona uloženou. Znamená to, že **zavinění se vůbec nezkoumá.**

Jestliže není připuštěna ani možnost vyvinění právnické osoby, jde o objektivní odpovědnost absolutní. Ve vztahu k těm správním deliktům právnických osob, které jsou založeny na objektivní odpovědnosti, může být – **s ohledem na eliminaci rizika nepřiměřené tvrdosti a nespravedlnosti,² potažmo protiváhu absolutní odpovědnosti – stanovena možnost liberace, která vede ke zbavení její odpovědnosti.** Zákony na úseku správního trestání takto zpravidla stanoví dikci, že právnická osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila. Právnická osoba musí prokázat splnění podmínek pro existenci liberačního důvodu, nese důkazní břemeno.

Právní řád zná desítky právních předpisů, ve kterých je zakotven liberační důvod, při jehož naplnění právnická osoba za správní delikt neodpovídá. Tak např. lze jmenovat zákon č. 242/2016 Sb., celní zákon (§ 52), zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách (§ 128), zákon č. 256/2013 Sb., katastrální zákon, ve znění pozdějších předpisů (§ 59 odst. 1), zákon č. 255/2012 Sb., kontrolní řád, ve znění pozdějších předpisů (§ 17 odst. 1), zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů (§ 118 odst. 1), zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů (§ 121 odst. 1), zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů (§ 182 odst. 1), zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů (§ 121 odst. 1), zákon č. 119/2002 Sb., o zbraních, ve znění pozdějších předpisů (§ 77c odst. 1), zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (§ 84 odst. 1), zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů (§ 105c odst. 1), zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů (§ 64 odst. 1) aj.

Podle dosavadní doktríny a judikatury z úseku správního trestání se podává **zpřesnění výkladu podmínek uplatňování liberace právnické osoby za správní delikty** následovně.

- Liberační důvod dopadá na skutečnosti objektivního charakteru, nikoli na skutečnosti subjektivní, a proto jím nemohou být např. ekonomické problémy, finanční situace, druhotná platební neschopnost, dovolená odpovědného zaměstnance, potíže se sháněním kvalifikovaných pracovníků, problémy s dodávkou zboží, chování obchodních partnerů apod.³
- Liberační důvod nemůže spočívat v překážce splnění právní povinnosti, kterou je osoba povinna překonat nebo odstranit, např. v nedostatku úředního povolení, souhlasu apod.⁴

² Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 11. 1994 sp. zn. 6 A 12/94.

³ Prášková, H. Základy odpovědnosti za správní delikty. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 321.

⁴ Prášková, H. Základy odpovědnosti za správní delikty. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 321.

- Liberačním důvodem, při jehož naplnění nebude dána odpovědnost právnické osoby za správní delikt, je třeba rozumět objektivní a zcela mimořádnou okolnost, jež nastala nezávisle a brání jí ve splnění povinnosti chovat se v souladu se zákonem, jestliže nelze rozumně předpokládat, že by právnická osoba tuto překážku nebo její následky odvrátila nebo překonala.⁵
- Ke zproštění odpovědnosti právnické osoby za správní delikt nepostačuje pouhý obecný odkaz na údajnou vyšší moc či nspecifikované jednání třetí osoby.⁶
- Dysfunkce ve fungování orgánů veřejné moci může s ohledem na individuální okolnosti případu představovat exkulpační, resp. liberační důvod v oblasti správněprávní odpovědnosti, pokud se takové selhání podstatnou měrou podílelo na vzniku formálně protiprávního jednání jednotlivce nebo protiprávního stavu.⁷

Vzhledem k **zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich**, který nabývá účinnosti 1. 7. 2017, nastává jednotná a komplexní úprava základů správněprávní odpovědnosti fyzických, právnických a podnikajících fyzických osob a řízení v těchto věcech. Za základ správněprávní odpovědnosti se napříště považuje spáchání přestupku. Odpovědnost právnické osoby za přestupek navazuje na současnou koncepci, podle které zavinění není znakem skutkové podstaty správního deliktu právnické osoby. Přestože je odpovědnost právnické osoby za přestupek spojována s přičitatelností k jednání fyzické osoby (§ 20), stále stojí na objektivní odpovědnosti, bez ohledu na zavinění. K vyvození odpovědnosti postačí porušení nebo nesplnění povinností stanovených zákonem nebo uložených na jeho základě, kdy tyto povinnosti porušují svým jednáním fyzické osoby, které se pro účely posuzování odpovědnosti právnické osoby považují za osoby, jejichž jednání se právnické osobě přičítá. To je rozdíl oproti trestní odpovědnosti právnické osoby, k níž se uplatňuje zvláštní subjektivní odpovědnost, jež je odvozená od zavinění fyzické osoby. **Nejedná se tu o doktrínu přičitatelnosti ve smyslu ZTOPO.**

Popsaná odpovědnost právnické osoby za přestupek rovněž předpokládá existenci obecně formulovaného liberačního důvodu, podobně jako dosavadní odpovědnost právnické osoby za správní delikty, přičemž spočívá ve zproštění odpovědnosti právnické osoby za přestupek (§ 21). Právnická osoba za přestupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila. Právnická osoba se však nemůže odpovědnosti za přestupek zprostit, jestliže z její strany nebyla vykonávána povinná nebo potřebná kontrola nad fyzickou osobou, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, nebo nebyla učiněna nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení přestupku.

Vynaložení veškerého úsilí ze strany právnické osoby je zde nutné posuzovat objektivně, dopadá jen na skutečnosti objektivního charakteru. Zahrnuje opatření, která byla objektivně způsobitelná provést, zejména zajištění dostatečné a pravidelné kontroly ze strany zaměstnavatele vůči svým zaměstnancům, různá

⁵ Příměřeně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2013 sp. zn. 5 Afs 3/2012.

⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 4. 2013 sp. zn. 6 As 4/2013.

⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 4. 2013 sp. zn. 1 As 188/2012.

preventivní opatření, ochranu majetku, úrovně řízení apod. Liberační důvod nebude dopadat na případy subjektivních hospodářských potíží, na případy, kdy překážky nesplnění povinnosti byla odpovědná osoba povinna překonat nebo odstranit (např. nedostatek úředního povolení) apod. Jestliže pro právnickou osobu nebylo při vynaložení veškerého úsilí možné, aby svoji povinnost splnila, nebude za to dovozována její odpovědnost za přestupek.⁸

Pokud se ve vztahu k trestní odpovědnosti právnické osoby uplatňuje zvláštní subjektivní odpovědnost, nikoli model objektivní odpovědnosti jako u odpovědnosti právnické osoby za správní delikt, resp. nově též odpovědnosti právnické osoby za přestupek, není přiléhavé v souvislosti s vyviněním právnické osoby za trestný čin hovořit o liberaci, resp. liberačním důvodu. **Tam, kde je odpovědnost založena na zavinění, se spíše užívá pojmu exkulpace, resp. exkulpační důvod.**

Třebaže dikce exkulpačního důvodu (vyvinění) trestní odpovědnosti právnické osoby se zdá být blízká tomu, který bývá formulován ve vztahu k odpovědnosti právnické osoby za správní delikt, resp. přestupek, je nutné především zdůraznit, že bude dopadat na skutečnosti subjektivního charakteru, nikoli na skutečnosti objektivního charakteru, což je v § 8 odst. 5 ZTOPO zvýrazněno použitými slovy „úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat“, oproti tomu srov. „úsilí, které bylo možno požadovat“.

---

⁸ Důvodová zpráva k § 21 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

IV. Specifický důvod vyvinění právnické osoby uvedený již v § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO

Ještě před vtělením § 8 odst. 5 do ZTOPO, na základě novely provedené zákonem č. 183/2016 Sb., existovala problematika s novou úpravou těsně související, jde-li o **kategorii zaměstnance nebo osoby v obdobném postavení**. Podle § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO je či naopak není právnické osobě přičítáno spáchání trestného činu ze strany zaměstnance nebo osoby v obdobném postavení při plnění pracovních úkolů, s odkazem, že **orgány právnické osoby nebo osoby uvedené v odstavci 1 písm. a) až c) citovaného ustanovení neprovedly taková opatření, která měly provést podle jiného právního předpisu nebo která po nich lze spravedlivě požadovat**, zejména neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřizeny, anebo neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu.

Vyžaduje se tak určité spojení fyzické osoby a právnické osoby s trestným činem, jako součást definice přičitatelnosti trestného činu právnické osobě. Pro vznik trestní odpovědnosti právnické osoby je zde třeba prokázat, že **trestný čin byl spáchán zaměstnancem nebo osobou v obdobném postavení a zároveň, že ze strany orgánů právnické osoby nebo dalších vyjmenovaných osob došlo k nečinnosti, ačkoli ve smyslu tohoto ustanovení činné být měly**. Právnická osoba v podstatě odpovídá za nezvládnutí rizika z provozování korporace, zanedbání či odevzdanosti realizace dohledu, kontroly a organizace.

Dotčená část (alternativní) podmínky § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO v podstatě obsahuje specifický důvod vyvinění trestní odpovědnosti právnické osoby, vztahující se ke kategorii zaměstnance nebo osoby v obdobném postavení, jejichž jednání se právnické osobě přičítá, upravený před zavedením obecně formulovaného exkulpačního důvodu podle § 8 odst. 5 ZTOPO. Vyvinění právnické osoby, s odkazem na § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO, vylučuje zjevný trestněprávní exces podřízené osoby – zaměstnance nebo osoby v obdobném postavení, která spáchala trestný čin, navzdory opatřením učiněným ze strany právnické osoby. O zbylou kategorii, představující či tvořící orgán právnické osoby neboli vyšší vedení právnické osoby, se tady nejednalo.

Aby se právnická osoba vyhnula trestní odpovědnosti a zůstalo u trestněprávního excesu podřízené osoby – zaměstnance nebo osoby v obdobném postavení, s trestní odpovědností pouze fyzické osoby, která trestný čin spáchala, nebo zcela bez trestní odpovědnosti v případě neustanovené osoby, jsou na ni tak kladeny požadavky k učinění určitých opatření. Spadají sem povinnosti řádného řízení a kontroly, včetně povinností k předcházení páchaní trestné činnosti v rámci právnické osoby.⁹ Vnitřní kontrolní činnost se považuje za součást činnosti, v níž může být shledána odpovědnost právnické osoby za trestný čin. Není omezována na opatření, k nimž jsou orgány právnické osoby povinny ze zákona, ale vztahuje se rovněž i na další opatření, jejichž provedení po nich lze spravedlivě požadovat.

⁹ Forejt, P., Habarta, P., Trešlová, L. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim s komentářem. Praha: Linde Praha, 2012, s. 81.

Pokud existoval specifický důvod vyvinění právnické osoby již v § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO, jevílo se vhodné získat a vyhodnotit dosavadní poznatky k tomuto postupu státních zástupců, případně soudů, a z nich event. alespoň zčásti vycházet i pro posouzení budoucí možnosti aplikace § 8 odst. 5 ZTOPO, není-li jinak daná oblast předmětem standardního statistického sledování.

Z poznatků shromážděných ze soustavy státního zastupitelství vyplývá, že podmínky vyvinění právnické osoby, s odkazem na § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO, byly v období 1. 1. 2012 – 17. 8. 2016 aplikovány, resp. zvažovány, přinejmenším celkem v 5 věcech. Zaznamenány byly čtyřmi krajskými státními zastupitelstvími, resp. v obvodu jejich působnosti.

Z předmětné kazuistiky lze poukázat na tři případy, které byly dosud pravomocně skončeny.

Případ A

Státním zástupcem okresního státního zastupitelství byla obžalována obchodní společnost podnikající v oblasti výkupu sběrných surovin, a to pro přečin podílnictví z nedbalosti podle § 215 odst. 1 trestního zákoníku. Okresní soud uznal tuto právnickou osobu vinnou a uložil jí peněžitý trest, avšak z podnětu jejího odvolání zrušil krajský soud odsuzující rozsudek soudu prvního stupně a sám rozhodl tak, že se právnická osoba zprošťuje obžaloby podle § 226 písm. c) trestního řádu.

Z odůvodnění zprošťujícího rozsudku odvolacího soudu je možné rekapitulovat tyto vybrané pasáže k podmínkám specifického důvodu vyvinění právnické osoby podle § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO.

Soud prvního stupně vzal za prokázané, že obžalovaná právnická osoba v rámci školení a následné kontroly dostatečně neinstruovala své podřízené zaměstnance, na které otázky se mají zaměřit při výkupu věcí, aby mohlo být sníženo riziko výkupu věcí pocházejících z trestné činnosti. Skutkový závěr opřel soud o výpověď výkupčího J. F., který neměl povědomí o tom, jak by měl zjistit, že věci pocházejí z trestné činnosti, a jeho nadřízených, z jejichž výpovědí podle tohoto soudu bylo zřejmé, že na základě jejich názoru nelze poznat, zda věci pocházejí či nepocházejí z trestné činnosti.

Pochybení okresního soudu shledal odvolací soud ve způsobu hodnocení provedených důkazů. Okresní soud při skutkových závěrech nehodnotil všechny provedené důkazy jak samostatně, tak ve vzájemných souvislostech ve smyslu § 2 odst. 5, 6 trestního řádu, konkrétně odpovídajícím způsobem nezhodnotil obsah úředních záznamů sepsaných s jednotlivými výkupčími sběrných surovin, v důsledku čehož se dostatečným způsobem nevypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí. Skutkové závěry nebylo možné považovat za podložené provedeným dokazováním, což mělo vliv i na nesprávné právní závěry.

Jestliže bylo prokázáno, že obžalovaná právnická osoba minimálně jednou ročně organizovala školení mj. zaměřená na výkup odcizených věcí a v průběhu trestního řízení bylo zjištěno pouze pochybení jednoho jejího výkupčího, a to již pravomocně odsouzeného J. F., tj. nikoli více výkupčích, přičemž zároveň mnoho zaměstnanců

obžalované právnické osoby poukazovalo na to, že byli proškoleni v tom směru, aby věci, vykoupené právě J. F., nevykoupali a sami by tak neučinili (v jejich případě tak lze mít obsah školení organizovaných obžalovanou právnickou osobou za dostačující), dospěl odvolací soud k závěru, že nelze bez důvodných pochybností dovodit, že by orgány obžalované právnické osoby neprovedly taková opatření, která měly provést podle jiného právního předpisu nebo která lze po nich spravedlivě požadovat, zejména že by neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadříceny anebo neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu. Jednání již pravomocně odsouzeného J. F. bylo namíste hodnotit jako trestněprávní exces jednotlivce, který nelze vyloučit ani při splnění povinností právnické osoby předvídaných v § 8 odst. 2 ZTOPO.

Případ B

Státním zástupcem okresního státního zastupitelství byla obžalována obchodní společnost podnikající v oblasti nakládání s odpady, potažmo jejich dopravy, a to pro přečin neoprávněného nakládání s odpady podle § 298 odst. 2, 4 písm. b) trestního zákoníku. Okresní soud uznal tuto právnickou osobu vinnou a uložil jí trest zákazu činnosti spočívající v zákazu nakládání s odpady jakéhokoli druhu.

Právnická osoba byla shledána trestně odpovědnou za jednání blíže neztotožněného zaměstnance, který v nočních hodinách uložil obsah velkoobjemového kontejneru s odpadem – včetně nebezpečného odpadu ve smyslu § 4 písm. a) zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 185/2001 Sb.“) – umístěného na vozidle obžalované společnosti na zpevněnou asfaltovou plochu na okraji orné půdy, čímž došlo k porušení příslušných ustanovení zákona č. 185/2001 Sb. a zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Z porušených nádob zčásti vytekly ropné látky a kontaminovaly okolí.

Z odůvodnění odsuzujícího rozsudku nalézacího soudu je možné rekapitulovat tyto vybrané pasáže k podmínkám specifického důvodu vyvinění právnické osoby podle § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO.

Obchodní společnost byla vedena značně chaoticky, avšak šlo o chaos řízený. Většina zaměstnanců pracovala tzv. načerno. Klíče k vozidlu byly zcela nezajištěny, přístup k nim mohl mít téměř kdokoli. Nebyla vedena řádná kniha jízd, která by poskytovala chronologický přehled o uskutečněných jízdách v rámci firmy. Jednatel společnosti nebyl schopen sdělit, kdo a kde byl v rozhodný den spáchání skutku. Při hodnocení svědeckých výpovědí dospěl soud k závěru, že výpovědi všech slyšených svědků jsou zčásti účelové, neboť všichni předvolaní svědci minimálně, byť v rozdílném rozsahu, porušili své povinnosti a v případě úplné výpovědi by se vystavili přímo nebezpečí trestního stíhání či alespoň pracovněprávnímu postihu.

Soud vzal za prokázané, že odpovědnost právnické osoby je pro stíhaný skutek dána. Nepodařilo se sice jednoznačně prokázat, zda pachatelem stíhaného přečinu byl řidič vyslechnutý v pozici svědka J. P., či bývalý jednatel a současně řidič společnosti A. H., kteří v inkriminovanou dobu vozidlo užívali, je však zcela

jednoznačně prokázáno, že tak jednali jako zaměstnanci společnosti, která pokud k takovému jednání nedala přímo pokyn prostřednictvím odpovědných osob, minimálně prostřednictvím odpovědných osob neprovedla taková opatření, jak má na mysli § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO, tj. povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob a opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu. Není totiž pochyb o tom, že statutární orgány byly povinny zajistit svá vozidla takovým způsobem, aby mimo pracovní dobu neměly třetí osoby bez svolení statutárních orgánů či jiných pověřených osob možnost neoprávněně předmětné nákladní vozidlo užívat, současně byla společnost povinna vést takovou evidenci jízd, která by umožnila vozidla přehledně provozovat v souladu se zákonem.

Případ C

Policejním orgánem bylo zahájeno trestní stíhání obchodní společnosti podnikající v oblasti poskytování laboratorních a diagnostických služeb, a to pro přečin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1 trestního zákoníku.

Právnícká osoba prostřednictvím svých zaměstnanců užívala bez svolení oprávněného v rozporu s § 12 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 121/2000 Sb.“), na čtyřech kusech firemní výpočetní techniky, umístěných v sídle společnosti a využívaných pro obchodní činnost společnosti, nelegálně instalovaný software - produkty Microsoft Inc.

V rámci stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání obhajoba namítla, že jednání neustanovené osoby jí nemůže být přičítáno z důvodu, že se jednalo o exces zaměstnance. Státní zástupce stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání zamítl jako nedůvodnou. S předmětnou námitkou obhajoby se neztotožnil a konstatoval, že u stíhané právnické osoby nebyla zjištěna žádná opatření, která jsou v obchodní společnosti běžná, a která lze spravedlivě požadovat, k zamezení omezení instalace nelegálního, ale i jiného škodlivého software do jejich počítačů. Bylo by jistě i v zájmu samotné společnosti, aby měla přesně definována přístupová oprávnění jednotlivých osob a byl stanoven administrátor sítě, který by kontroloval, zda používaný software je v pořádku jak z hlediska licencí, tak samotné počítačové bezpečnosti společnosti apod. Za této situace není možné ve smyslu § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO se odvolávat na exces zaměstnance.

V další fázi trestního řízení byla věc státním zástupcem postoupena k projednání správního deliktu, jestliže pro nízkou společenskou škodlivost postačovalo uplatnění odpovědnosti podle zákona č. 121/2000 Sb., který v § 105b odst. 1 písm. a) postihuje neoprávněné užití díla.

Na základě rozboru se ukazuje, že **k aplikaci podmínek § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO** (rozuměj před novelou provedenou zákonem č. 183/2016 Sb., která do právní úpravy vložila obecný důvod exkulpace), **navzdory uplynulé době více než čtyř a půl roku účinnosti zmiňovaného ustanovení, se nevytvořila ustálená judikatura, jejíž suma argumentů by poskytovala návod pro rozhodování obdobných věcí.** Tato otázka se prozatím nestala předmětem sjednocování soudní

rozhodovací praxe vyšších soudů.¹⁰ Jestliže soustava státního zastupitelství zaznamenala, že podmínky specifického důvodu vyvinění právnické osoby podle § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO byly dosud aplikovány, resp. zvažovány, celkem jen v 5 věcech, znamená to, že **ve srovnání s počtem řešených právnických osob v rámci trestního řízení, pohybujících se řádově ve stovkách případů** (tak např. v roce 2014 bylo stíháno 139 právnických osob, v roce 2015 bylo stíháno 227 právnických osob), **šlo o naprosto ojedinělé případy.**

Ve vztahu ke konkrétním případům A a B, v nichž proběhlo řízení před soudem, se mohou zdát inspirativní stanoviska soudů k provedení, resp. neprovedení příslušných opatření ze strany právnické osoby vůči kategorii zaměstnance nebo osoby v obdobném postavení, neboť mohou být rovněž zohledněny pro nový institut podle § 8 odst. 5 ZTOPO k závěru o trestní odpovědnosti právnické osoby. Avšak nutno zdůraznit, že **více než o spor ohledně právní stránky, šlo prvořadě o to, udržet dokazování a hodnocení provedených důkazů, že byl orgány činnými v trestním řízení zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro uznání viny právnické osoby, právě s přihlédnutím k požadavkům opatření předvídaných v § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO.** Co se týče případu C, otázka podmínek specifického důvodu vyvinění právnické osoby podle § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO, byť se stala předmětem námitek obhajoby v přípravném řízení, s níž se dozorový státní zástupce řádně vypořádal, ani nebude zkoumána v řízení před soudem, protože došlo k postoupení věci k projednání správního deliktu, a proto ani nebude možné získat stanovisko soudu.

---

¹⁰ Problematice trestněprávního excesu jednání osob se sice věnovalo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2015 sp. zn. 8 Tdo 627/2015, publikované pod č. 23/2016 Sb. rozh. tr., avšak stalo se tak ve spojitosti s kauzálním propojením prospěchu fyzické osoby na straně jedné a prospěchu právnické osoby na straně druhé, nikoli § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO. Platí podle něj, že pokud např. jediný společník právnické osoby – společnosti s ručením omezeným řídil její motorové vozidlo, jímž vykonal jízdy výlučně pro své soukromé účely a svůj osobní prospěch, ačkoli mu byl pravomocným a vykonatelným rozhodnutím soudu uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, nejde o čin spáchaný v zájmu právnické osoby, takže právnická osoba se jím nemůže dopustit trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.

V. Mantinely vyvinění právnické osoby podle § 8 odst. 5 ZTOPO

Vyvinění právnické osoby podle § 8 odst. 5 ZTOPO se bude odehrávat v určitých mantinelech, které je třeba respektovat.

Úprava podle § 8 odst. 5 ZTOPO rozšiřuje varianty vyvinění právnické osoby i mimo dosavadní kategorii zaměstnance nebo osoby v obdobném postavení ve smyslu dosud upraveného § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO. Obecně formulovaný exkulpační důvod podle tohoto ustanovení, při jehož naplnění právnická osoba za trestný čin neodpovídá, bude dopadat na všechny ostatní osoby uvedené:

- § 8 odst. 1 písm. a) ZTOPO, tj. **statutární orgán nebo člena statutárního orgánu, anebo jinou osobu ve vedoucím postavení¹¹ v rámci právnické osoby, která je oprávněna jménem nebo za právnickou osobu jednat,**
- § 8 odst. 1 písm. b) ZTOPO, tj. **osobu ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, která u této právnické osoby vykonává řídicí nebo kontrolní činnost, i když není osobou uvedenou v písmenu a).**

To znamená, že **vyvinění právnické osoby se bude vztahovat nejen na zjevný trestněprávní exces podřízené osoby – zaměstnance nebo osoby v obdobném postavení, která spáchala trestný čin, navzdory opatřením učiněným právnickou osobou, jako tomu bylo podle § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO, ale také na zbylou kategorii osob, představující či tvořící orgán právnické osoby (vyšší vedení právnické osoby), kde jinak dochází k přičitatelnosti trestného činu bez dalšího.**

Ustanovení § 8 odst. 5 ZTOPO nebude z povahy věci dopadat na osoby uvedené v § 8 odst. 1 písm. c) ZTOPO, tj. toho, kdo vykonává rozhodující vliv na řízení této právnické osoby, jestliže jeho jednání bylo alespoň jednou z podmínek vzniku následku zakládajícího trestní odpovědnost právnické osoby. Jde o osoby stojící vně právnické osoby, které přímo, resp. nepřímo, vykonávají vliv na tuto právnickou osobu.

Uplatnění § 8 odst. 5 ZTOPO **nepřichází v úvahu u tzv. účelově založených právnických osob k páčání úmyslné trestné činnosti.**

Exkulpační důvod trestní odpovědnosti právnické osoby ve smyslu § 8 odst. 5 ZTOPO spočívá ve vynaložení veškerého úsilí, které bylo na právnické osobě možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu vyjmenovanými osobami zabránila. Vynaložení veškerého úsilí ze strany právnické osoby – jako podklad pro vyvinění z trestní odpovědnosti právnické osoby – je nutné **posuzovat subjektivně, dopadá na skutečnosti subjektivního charakteru,** a to na rozdíl od odpovědnosti právnické osoby za správní delikty, resp. odpovědnosti právnické osoby za přestupky, kde jsou zásadně připuštěny pouze skutečnosti objektivního charakteru. S touto výhradou bude možné toliko přiměřeně vycházet a použít judikatury a literatury k zákonům, které uvádějí liberační důvod, jenž se váže na objektivní odpovědnost, což trestní odpovědnost právnických osob není.

¹¹ Novela provedená zákonem č. 183/2016 Sb. taktéž zpřesnila, resp. zpřísnila kategorii osob podle § 8 odst. 1 písm. a) [zde při souběžném vypuštění slov „jejím jménem nebo“] a písm. b) ZTOPO, jestliže předtím nebylo uvedeno, že musí jít o osobu ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby.

Vinu obviněného lze vyslovit pouze na základě správně zjištěného skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Jsou to orgány činné v trestním řízení, které jsou podle § 2 odst. 5 trestního řádu povinny zjistit skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti. V trestním řízení musí být vina obviněnému nepochybně prokázána. **Ve vztahu k trestní odpovědnosti právnické osoby nezbývá, než se vypořádat též s otázkou, zda právnická osoba vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu vyjmenovanými osobami zabránila, či nikoli.** Nejedná se o presumovanou skutečnost. Jelikož ale vyvinění právnické osoby představuje otázku, na níž má obhajoba zvláště zájem, otevírá se pro ni prostor k předkládání nejrůznějších interních materiálů orgánům činným v trestním řízení, s odůvodněním, že právnická osoba vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu zabránila.

Aby se právnická osoba vyhnula trestní odpovědnosti a **zůstalo u trestněprávního excesu vyjmenovaných osob, s trestní odpovědností pouze fyzické osoby, která trestný čin spáchala, anebo zcela bez trestní odpovědnosti v případě neustanovené osoby,** jsou na ni kladeny požadavky k učinění určitých opatření. **Tato opatření musejí být specifická a individuální, tzv. šitá přímo na míru dané právnické osobě.**

Nastavení opatření, s důsledky vyvinění právnické osoby podle § 8 odst. 5 ZTOPO, se musí realizovat z hlediska v úvahu přicházejících osob, které mohou spáchat protiprávní čin přičitatelný právnické osobě. **V souvislosti s avizovanou redefinicí okruhu osob, resp. jeho rozšířením, páchajících protiprávní čin přičitatelný právnické osobě, kde je možný exkulpační důvod, bude tedy zapotřebí, aby orgány činné v trestním řízení mj. posoudily u právnické osoby platnost a efektivitu jejich opatření k možnosti vyvinění právnické osoby ve smyslu § 8 odst. 5 ZTOPO.**

Stejně tak se nastavení opatření, s důsledky vyvinění právnické osoby podle § 8 odst. 5 ZTOPO, musí realizovat i z hlediska v úvahu přicházející trestné činnosti u dané právnické osoby. Stav před novelou provedenou zákonem č. 183/2016 Sb. představoval taxativní výčet stíhatelných trestných činů právnické osoby, přičemž se jednalo o 83 skutkových podstat trestných činů, a to převážně trestných činů proti majetku, trestných činů hospodářských, trestných činů obecně nebezpečných, trestných činů proti životnímu prostředí, trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných, trestných činů proti lidskosti, proti míru a válečných trestných činů. Vycházelo se zásadně z toho, že právnické osoby mohou být postihovány pouze za jednání, k jejichž postihu Českou republiku zavazují mezinárodní smlouvy nebo právo Evropské unie (jedinou výjimku představují daňové trestné činy). Novela provedená zákonem č. 183/2016 Sb. prosadila odlišnou koncepci, že právnické osoby budou trestně odpovědné za veškeré trestné činy s výjimkou těch, u nichž to zákon výslovně vyloučí. Jde cestou tzv. negativního výčtu. Vyjmuté trestné činy podává § 7 ZTOPO. Napříště většinu trestných činů uvedených ve zvláštní části trestního zákoníku může právnická osoba spáchat. **V souvislosti s avizovanou redefinicí okruhu trestných činů, resp. jeho rozšířením, bude tedy zapotřebí, aby orgány činné v trestním řízení mj. posoudily u právnické osoby platnost a efektivitu jejich opatření k možnosti vyvinění právnické osoby ve smyslu**

§ 8 odst. 5 ZTOPO. Je třeba brát v potaz nejen rozsah trestní odpovědnosti právnických osob, ohraničený zákonnou definicí stíhatelných trestných činů, nýbrž také organizační, situační, materiální, personální a další okolnosti existující u dané právnické osoby, které mohou zvyšovat nebo naopak snižovat riziko výskytu některých trestných činů, u jiných trestných činů tomu může být výrazněji, u dalších méně, anebo obráceně atd.

Přestože je v § 8 odst. 5 ZTOPO formulován obecný exkulpační důvod v podobě vynaložení veškerého úsilí, které bylo na právnické osobě možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu vyjmenovanými osobami zabránila, oproti § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO, u něhož je popsána škála opatření učiněných ze strany právnické osoby, je možné přiměřeně vycházet i z těch obvykle zmiňovaných k tomuto ustanovení,¹² vzhledem k poměru specifického a obecného důvodu exkulpace trestní odpovědnosti právnické osoby.

Požadavek vynaložení veškerého úsilí bude možné obecně **posuzovat zejména z hlediska firemní kultury.** Firemní kultura, ať již psaná nebo i nepsaná, je nejdůležitější faktor ovlivňující dodržování závazných pravidel a etického chování. Firemní kultura formuje charakter organizace. Určitou podmnožinou firemní kultury, ale zároveň jejím základním stavebním kamenem je kultura řízení a fungování právnické osoby. Jedná se především o úroveň dodržování **zásad řádné správy a řízení společnosti** (tzv. Corporate governance). Kultura řízení je nejdůležitější prvek ovlivňující prostředí, v němž osoby, které se podílí na činnosti právnické osoby, fungují. OČTŘ by se měl zaměřit na zjištění, jaká firemní kultura v organizaci vládne, jaký má obsah, zda systém řízení odpovídá tržním či odvětvovým standardům, hlavně však, jak je ve skutečnosti prosazována, žita. Jaký tón udává vedení organizace, ale i její střední a nižší management. Nezřídká lze narazit na rozpor psané a nepsané firemní kultury. **Toto samozřejmě je nutné posuzovat ze strany orgánů činných v trestním řízení vždy v rozsahu vztahujícímu se k obsahu předmětu projednávané trestní věci.**

Firemní kultura může nacházet svůj odraz v existenci, resp. účinnosti specifických instrumentů snižujících riziko porušení právních a jiných předpisů, jimiž by se měly orgány činné v trestním řízení zabývat. Tyto instrumenty mohou být součástí komplexního systému zásad a pravidel k zabezpečení dodržování právních a etických norem, resp. vnitřních předpisů, souhrnně označovaného jako Compliance program. Lze zobecnit, že rozsah a komplexnost těchto nástrojů je přímo úměrná míře rizika porušení právních a etických norem a závažnosti dopadů takového porušení na právnickou osobu. Významnost tohoto rizika se zpravidla odvíjí od složitosti organizační struktury, povahy činností právnické osoby, počtu zaměstnanců a vnějšího prostředí (např. závislosti na získání veřejné zakázky, přidělení dotace, či citlivosti podnikání

¹² K tomu srov. Šámal, P. a kol. Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 210 a 211; dále Šámal, P. Změny provedené zákonem č. 183/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů. Prezentace z konference „Trestní odpovědnost právnických osob“ konané 15. 9. 2016 v Praze. Určitá modelová interní opatření k předcházení trestné činnosti právnické osoby a jejím následkům předkládal např. Fenyk, J., Smejkal, L. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 146-154.

na nastavení veřejnoprávního regulačního rámce). **Níže jsou popsány jednotlivé specifické instrumenty:**

- **Zákon či jiný právní předpis.** Představuje normativní právní akt, který je vydáván orgánem veřejné moci a obsahuje právní normy jako obecně závazná pravidla chování. Relevantní bude zejména porušení uložené povinnosti vyplývající ze zaměstnání, povolání, postavení, funkce apod., které se projevuje v oblasti, kde došlo ke spáchání protiprávního činu, který by měl být právníkovi osobě přičítán. Tak např. v zákoníku práce jsou mj. upraveny právní vztahy vznikající při výkonu závislé práce mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, v zákoně o obchodních korporacích mj. jednání s péčí řádného hospodáře; dále může jít o povinnosti v zákonech o bezpečnosti práce, zákoně o účetnictví, zákoně o archivnictví a spisové službě, zákoně o zadávání veřejných zakázek, hygienických zákonech, zákonech o ochraně životního prostředí apod. Orgány činné v trestním řízení by se měly zaměřit na to, zda právníkova osoba plní právní povinnosti uložené právními předpisy pro obsah trestní věci; určitý podpůrný význam pro trestní věc může mít i zjištěné porušování právních předpisů v jiných oblastech, než v té, které se týká trestní řízení (i zde je třeba postupovat podle § 2 odst. 5 trestního řádu). Porušení právního předpisu může založit soukromoprávní i veřejnoprávní deliktní odpovědnost právníkovi osoby.
- **Vnitřní předpis.** Představuje interní normativní akt, který je závazný dovnitř organizace, a v němž se upravuje právní vztah mezi organizací, která jej vydala, a osobou, která se k ní nachází v zaměstnaneckém, služebním, profesním či obdobném poměru. Tak např. půjde o **zakladatelskou listinu, stanovy** (představují základní právní rámec fungování právníkovi osoby, včetně postavení a pravomoci jejích orgánů), **organizační řád** (definuje strukturu a řízení v organizaci, včetně pravomoci a odpovědnosti osob), **pracovní řád** (rozvádí práva a povinnosti zaměstnanců, resp. osob v obdobném postavení, které vyplývají z obecně závazného normativního právního aktu), **podpisový řád** (definuje způsob jednání a podepisování jménem právníkovi osoby navenek) apod. Orgány činné v trestním řízení by se měly zaměřit na zkoumání souladu pro trestní věc rozhodných vnitřních předpisů s právními předpisy závaznými pro příslušnou právníkovi osobu, srozumitelnost vnitřních předpisů, jejich vzájemnou provázanost a adresnost stanovených odpovědností, apod.
- **Vzdělávací akce.** Zahnuje přednášky, semináře, workshopy a další akce směřující k nabytí a rozvoji znalostí, jakož i dovedností, vyžadovaných pro výkon dané pracovní pozice. Vzdelávání by mělo probíhat pravidelně a také v návaznosti na průběžně zjišťované potřeby, při zapojení odborně způsobilého lektora a s možností ověření získaných znalostí a dovedností. Orgány činné v trestním řízení by se měly zaměřit na účinnost těchto vzdělávacích akcí a jak je tato účinnost u právníkovi osoby ověřována.
- **Etický kodex.** Dokument, který upravuje obecná i konkrétní pravidla chování v příslušné právníkovi osobě v určitých právně i eticky relevantních situacích. Etický kodex vymezuje typové konfliktní situace vznikající při činnosti organizace, se kterými se její zaměstnanci a další osoby mohou setkat coby s etickými dilematy (střet zájmů, nakládání s osobními a obchodními informacemi atd.), přičemž představuje zásady a pravidla, jak takovým situacím předcházet a pokud nastaly, jak se v nich správně zachovat, a jaký

přístup k nim je zaujímán z pohledu samotné organizace. Podporuje žádoucí standardy chování. Stejně jako vnitřní předpisy shora, by měl být i etický kodex vydán v písemné formě, bez rozporu s právními předpisy, nikoli se zpětnou účinností, dotčené osoby by měly být seznámeny s jeho obsahem či změnami a být jim přístupný. Samotné vydání etického kodexu však nelze považovat za dostatečné úsilí k předcházení trestné činnosti. Rovněž lze konstatovat, že neexistence etického kodexu nemusí být znakem nedostatečného úsilí k předcházení trestné činnosti, pokud právnická osoba má silnou firemní kulturu vytvářející prostředí pro právně i eticky konformní chování osob podílejících se na její činnosti. Orgány činné v trestním řízení by měly dále prověřit aplikaci zásad stanovených v etických kodexech v praxi, nastavení kontrolních mechanismů a procesů identifikace rizik, způsob nápravy zjištěných pochybení apod., resp. zda a jak má právnická osoba definovanou firemní kulturu, své firemní principy. Etický kodex je často jen komplementární souhrn specifických pravidel chování k dalším pravidlům žádoucího chování obsažených v principech firemní kultury.

- **Protikorupční program.** Jedná se o systém zásad a pravidel k zabezpečení protikorupční prevence a kontroly organizace. Může být kodifikován v podobě samostatného vnitřního předpisu, nebo je začleněn v Etickém kodexu či obecně v principech firemní kultury. Orgány činné v trestním řízení by se měly v rozsahu pro trestní věc rozhodně zaměřit na to, zda a jak má organizace vymezeny oblasti s korupčním potenciálem, zda v nich identifikuje klíčová korupční rizika, a zda po zhodnocení kontrolních a řídicích mechanismů z hlediska adekvátnosti jejich nastavení v interních dokumentech formou implementace nápravných opatření, tyto mechanismy posiluje. Spadá sem vytváření a posilování protikorupčního klimatu, řízení protikorupčních rizik a monitoring kontrol, postupy při podezření na korupci apod.
- **Podnikový ombudsman.** Instituce zřízená organizací a personálně obsazená k nestrannému posuzování problémů, resp. sporů zaměstnanců a dalších osob, které se jeví být v rozporu s právními a etickými normami, resp. vnitřními předpisy, nepodařilo-li se je překlenout standardním postupem, a k tomu vybavená oprávněním navrhnout jejich řešení a doporučení k nápravě také do budoucna. Funkce podnikového ombudsmana může být nahrazena osobou nebo týmem (komisí) s obdobnými kompetencemi jak jsou popsány výše. Podstatné z hlediska zkoumání orgánů činných v trestním řízení je, jakými organizačními opatřeními je zajištěna nestrannost této funkce a její nezávislost na vedení organizace, jak je nastaven a podporován systém oznamování incidentů (prostředky, jednoduchost, dostupnost, zajištění anonymity), jak jsou podněty vyhodnocovány a jaká opatření jsou z nich vyvozována (tj. jakou účinnost tato funkce má).
- **Compliance program.** Představuje pokročilý systém zásad a pravidel k zabezpečení dodržování právních a etických norem, resp. vnitřních předpisů, ze strany zaměstnanců, vedení společnosti (managementu), obchodních partnerů a dalších osob, které jsou zapojeny do činnosti organizace. Pokrývá více oblastí, v nichž se promítá výkon činnosti organizace, jako je politika hospodářské soutěže, politika pracovních vztahů, rovných příležitostí a zákazu diskriminace, finanční a daňová integrita atd. V trestněprávní oblasti pak zahrnuje soubor opatření k trestní odpovědnosti

právnícké osoby.¹³ Zahraniční zkušenosti v tomto směru zvýrazňují určité minimální atributy compliance programu:¹⁴ zakotvení standardů a procedur pro zabránění a odhalování trestné činnosti; rozhodné orgány organizace musí být seznámeny s programem, vykonávání rozumného dohledu a vedoucí zaměstnanci musí zajistit implementaci a efektivitu tohoto programu; rozumná snaha zajistit nezačlenění do programu těch vedoucích pracovníků, kteří byli zapojeni do protiprávní činnosti; učinit rozumné kroky k přiblížení programu zaměstnancům, stejně tak rozhodným orgánům, vedoucím zaměstnancům a dalším zaměstnancům s podstatnými pravomocemi; učinit rozumné kroky k monitorování, kontrole, hodnocení a zveřejňování programu; podporovat a vynucovat program napříč organizací; jakmile je zjištěno páčání trestné činnosti, je nutné provést rozumné kroky jako odezvu vůči, a zabránit jejímu opakování. Compliance program obvykle obsahuje všechny zde výše popsané instrumenty.

Požadavek vynaložení veškerého úsilí bude možné **posuzovat zejména prostřednictvím těchto úrovní:**

- **Preventivní úroveň.** Opatření organizace orientovaná na vyloučení, omezení a neutralizaci faktorů vedoucích ke spáchání protiprávního činu, který by měl být právnícké osobě přičítán.
- **Detekční úroveň.** Opatření organizace orientovaná na zavedení a prosazování faktorů vedoucích k odhalení protiprávního činu, který by měl být právnícké osobě přičítán.
- **Represivní (reakční) úroveň.** Opatření organizace orientovaná na zavedení a vynucování faktorů vedoucích k postihu protiprávního činu, který by měl být právnícké osobě přičítán. Uvedené úrovně na sebe navazují a vzájemně se doplňují.

Závěrem lze zdůraznit následující klíčové teze:

Zákon **nedefinuje minimální standard**, při jehož dodržení by se mělo za to, že právnícká osoba vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu vyjmenovanými osobami zabránila.

Firemní kultura představuje významný aspekt posuzování požadavku vynaložení veškerého úsilí právnícké osoby, přičemž může nacházet svůj výraz právě ve vyjmenovaných specifických instrumentech, jako jsou vnitřní předpisy, etický kodex, compliance program atd. Orgány činné v trestním řízení se tímto zabývají podle § 2 odst. 5 trestního řádu, tedy v rozsahu vztahujícímu se k obsahu projednávané trestní věci, s důrazem na možné důsledky vyvinění právnícké osoby podle § 8 odst. 5 ZTOPO. **Úkolem orgánů činných v trestním řízení není provádět audit firemní kultury, natož v celém jejím profilu.** Stejně tak to neznamena, že by každá právnícká osoba musela vykazovat všechny vyjmenované specifické instrumenty. **O opatřeních ve smyslu § 8 odst. 5 ZTOPO je třeba uvažovat**

¹³ Některé souvislosti compliance programu z pohledu českého trestního práva, před novelou ZTOPO, uvádí Bohuslav, L. Trestní odpovědnosti právnických osob. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 175-179; dále Koukal, P. Korporátní pravidla a nový trestní zákoník. Právní rádce, 2010, č. 2, s. 29-32.

¹⁴ Viz např. Orland, L. Corporate Criminal Liability. Regulation and Compliance. Aspen Publishers, 2004, part 14.2[C].

jednotlivě i v jejich souhrnu na pozadí okolností případu, za nichž má být právnická osoba stíhána.

Orgány činné v trestním řízení musí zkoumat **nejen přijetí uvedených opatření ze strany právnické osoby, ale rovněž, zda a jak byla tato opatření kontrolována a jejich dodržování vynucováno.** Zabývat se např. i tím, zda osoba, jejíž jednání je právnické osobě přičítáno, byla v postavení, ve kterém přímo určovala obsah uvedených specifických instrumentů a zda byla v postavení, že se jí zodpovídaly kontrolní orgány společnosti. Jestliže tato osoba bude stát nad těmito opatřeními – kontrolními mechanismy, zřejmě jen stěží ji mohou omezovat v jejím jednání.

Orgány činné v trestním řízení by měly opatření, s důsledky vyvinění právnické osoby podle § 8 odst. 5 ZTOPO, posuzovat prostřednictvím **kritéria vhodnosti, tedy zda je příslušné opatření vůbec způsobilé dosáhnout zamýšleného cíle.** Orgány činné v trestním řízení by měly opatření, s důsledky vyvinění právnické osoby podle § 8 odst. 5 ZTOPO, posuzovat rovněž prostřednictvím kritéria **přiměřenosti, tedy nakolik potřeba existence příslušného opatření odpovídá situaci u dané právnické osoby.** V rámci těchto kritérií se nabízí zabývat se zejména formou, strukturou a velikostí právnické osoby, předmětem, zaměřením a délkou její činnosti, počtem, složením, řízením, postavením zaměstnanců a dalších odpovědných pracovníků právnické osoby, jejich znalostmi a dovednostmi, zřetelem na dřívější trestnou činnost, součinnost s orgány činnými v trestním řízení apod.

***

**Zpráva o plnění Criminal compliance programu
státního podniku Lesy České republiky, s. p.**

sestaveno ke dni 31. 3. 2017

JUDr. Martin Valdauf, MBA

Compliance officer

ÚVOD

Státní podnik Lesy České republiky, s. p., provedl na sklonku roku 2016 připravovanou a projednávanou novelizaci protikorupčního programu, etického kodexu a zavedl nově Kodex CCP jako součást nového criminal compliance programu (dále také „CCP“). Tato činnost dostala zásadní prioritu, a to zejména vzhledem k legislativnímu vývoji, kdy novelizací zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, došlo k zakotvení možnosti zproštění přičitatelnosti trestní odpovědnosti podniku.

Podnik tak přistoupil v zakladateli stanovených lhůtách k řešení dané problematiky jako zásadní priority, a to zejména s ohledem na možnosti následků trestní odpovědnosti¹. Nadále se tak podnik nezabývá pouze hodnocením účinnosti protikorupčního programu, jako dosud, ale vydal se jinou cestou, když upřednostnil reakci na platnou legislativu a běžné zhodnocení účinnosti programu provádí touto souhrnnou zprávou. Podnik pochopitelně neabdikoval na důležitost Protikorupčního programu, ale naopak protkl a provázal tuto problematiku celým systémem vnitřních předpisů, principů a postupů.

Tato zpráva je sestavena v dané struktuře jednou ročně vždy do 30.4. Hodnotící závěry a další údaje týkající se CCP jsou relevantní od data zavedení programu ke dni sestavení této zprávy tj. od 1. 1. 2017 do 31. 3. 2017. Dílčí údaje – zpráva etické komise a informace OIA jsou za roční sledované období. Vyhodnocení a aktualizace programu CCP probíhá nikoli ročně, jelikož takovéto nastavení je zcela nedostatečné, ale kdykoli dle potřeby – tedy průběžně, obdobně je tomu tak s Protikorupčním programem a etickým kodexem.

V tomto ohledu státní podnik LČR, s. p., cítí potřebu autonomní úpravy souvisejících programů, a to s ohledem na provázání s CCP. Neznamená to však, že by státní podnik abdikoval na odlišně stanovené postupy Rezortního interního protikorupčního programu Ministerstva zemědělství a Rámcového rezortního interního protikorupčního programu na základě Strategie vlády v boji s korupcí. Naopak státní podnik protkl a provázal tuto problematiku celým systémem vnitřních předpisů a principů a postupů, ve snaze uchopení problematiky v širším kontextu.

---

¹ Státnímu podniku mohou být uloženy tyto tresty a toto ochranné opatření:

- **zrušení právnické osoby**, kdy právní mocí rozhodnutí, kterým byl uložen trest zrušení právnické osoby, vstupuje tato právnická osoba do likvidace a z majetku právnické osoby, které byl uložen trest zrušení právnické osoby, mohou být uspokojeny pohledávky věřitelů;
- **propadnutí majetku**, který postihuje celý majetek právnické osoby nebo tu jeho část, kterou soud určí;
- **peněžitý trest** i za trestný čin spáchaný z nedbalosti, a to ve výši až do téměř 1.5 miliardy Kč;
- propadnutí věci včetně propadnutí náhradní hodnoty;
- **zákaz činnosti na 1 rok až 20 let**, byl-li trestný čin spáchan v souvislosti s touto činností;
- **zákaz plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži**, a to na 1 rok až 20 let, kdy se právnické osobě po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje v soudem stanoveném rozsahu uzavírat smlouvy na plnění veřejných zakázek, účastnit se zadávacího řízení nebo veřejné soutěže;
- **zákaz přijímání dotací a subvencí**, a to na 1 rok až 20 let, který spočívá v tom, že se právnické osobě po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje v soudem stanoveném rozsahu ucházet se o veškeré dotace, subvence, návratné finanční výpomoci, příspěvky nebo jakékoliv jiné veřejné podpory, jakož i takové dotace, subvence, návratné finanční výpomoci, příspěvky nebo jakékoliv jiné veřejné podpory přijímat;
- **uveřejnění rozsudku**, je-li třeba veřejnost seznámit s odsuzujícím rozsudkem, zejména vzhledem k povaze a závažnosti trestného činu, anebo vyžaduje-li to zájem na ochraně bezpečnosti lidí nebo majetku, popřípadě společnosti;
- ochranné opatření zabránění věci včetně zabránění náhradní hodnoty nebo zabránění spisů a zařízení, nebo namísto zabránění věci uložit pozměnění věci, odstranění určitého zařízení, označení nebo provedení jiné změny nebo omezení dispozice s věcí.

IMPLEMENTACE CCP

V uplynulém roce podnik provedl právní audit, který prověřil znění současných vnitřních předpisů podniku a jejich soulad s trestněprávními předpisy, včetně problematiky korupce a etiky. Veškeré prověřené vnitřní předpisy nevykázaly významný rozpor s celkovou ideou a nastavením CCP. Základní nevýhodou v předmětném právním auditu ve vztahu ke criminal compliance, byla neexistence relevantní judikatury a doktrinální literatury. Přesto podnik nastavil, domníváme se funkční program, který stanovuje jasná a závazná pravidla prevence trestné činnosti, její detekce a reakce na páchaní či hrozbu páchaní nelegální činnosti.

Z obecného hlediska je zásadní, že CCP nemá primárně sloužit ke zproštění trestní odpovědnosti právnické osoby, jak je v některých případech chybně prezentováno, ale má sloužit k prevenci, detekci a reakci na trestněprávní jednání, když teprve sekundárním účelem je zproštění trestní odpovědnosti právnické osoby. Jsme přesvědčeni o efektivnosti a plné funkčnosti současného nastavení CCP. Státní podnik přijetím tohoto programu, jde výrazně nad rámec protikorupčních deklamací vlády a zakladatele, kdy stanovené v oblasti korupce přebírá a dále řadí jako jedny z pilířů komplexního ochranného systému detekce a prevence vůči jakýmkoli neetickým nebo protiprávním jednáním.

V současné chvíli není stanoveno závazné členění aspektů či požadavků kladených na efektivní CCP. Státní podnik vycházel při nastavení CCP z těchto premis - 10 aspektů CCP, resp. 10 oblastí požadavků, které tento program musí splňovat, aby byl skutečně efektivní, a aby reálně umožňoval zprostit se trestní odpovědnosti. Uvedených 10 požadavků je pak v tabulce ještě navíc rozděleno do 4 oblastí (Obecné požadavky na CCP, Prevence, Detekce a Reakce), přičemž ani zde se nejedná o dogmatické rozdělení, když je zřejmé, že jednotlivé požadavky spolu velmi úzce souvisí a často se prolínají a striktně vzato by tedy bylo nutné je zařadit do více skupin.

Desatero CCP	
Obecné požadavky na CCP	1. Zásada proporcionality
	2. Závazek vrcholového vedení firmy - nulová tolerance, anti-trestní politika, plná angažovanost vrcholového vedení firmy a strategické začlenění do firemní kultury
Prevence	3. Kodex CCP
	4. Dohled a nezávislý orgán
	5. Systematické vyhodnocování rizik a Due diligence
	6. Informovanost
Detekce	7. Monitoring a zlepšování CCP
Reakce	8. Systém důvěrného oznamování + interní prověřování
	9. Následky porušení pravidel
	10. Nápravná opatření

Pokud jde o zásadu proporcionality, obecně platí, že přijatá opatření musí být přiměřená povaze právnícké osoby. To tedy znamená, že pro jejich správné nastavení je třeba brát v úvahu například velikost podniku, vnitřní procesy, předmět činnosti, ale i celou řadu dalších faktorů, které jsou specifické. Zásada proporcionality vyplývá i přímo z textu uvedeného ustanovení § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právníckých osob, kde se hovoří o veškerém úsilí, které bylo na dané právnícké osobě možno spravedlivě požadovat. Závěr je tedy ten, že CCP musí být vždy "šitý na míru" a nelze jej pouze slepě přebírat, ale je vždy nutné jej maximálně adaptovat dle specifik a charakteristik podniku.

Dalším obecným požadavkem je plná angažovanost a závazek vrcholového managementu ("nulová tolerance"), jasně formulovaná anti-trestní politika a strategické začlenění CCP do firemní kultury. CCP nesmí existovat pouze na papíře, ale musí být reálnou součástí firemní kultury a hodnot, dle kterých se podnik skutečně řídí – zde přistupujeme k propagaci protikorupčního programu a etice zaměstnance.

Kodexem CCP podnik přijal základní závazný dokument zakotvující CCP v rámci interních předpisů, který je propojen se soustavou vnitřních dokumentů, zejm. Etickým kodexem a Protikorupčním programem. Tyto dokumenty tvoří jádro celého CCP. Zároveň pod tento požadavek spadá také nastavení příslušných politik a postupů (procedur), například důkladné prověřování třetích stran, používání tzv. compliance doložek ve smluvních vztazích, stanovení zásad řízení lidských zdrojů, vnitřní systém uchování informací, pravidla pro darování, atd.

Byla posílena obecná snaha minimalizovat rizika, byl nastaven dohled a nezávislý orgán - v zájmu efektivního fungování CCP byla zřízena funkce compliance officera, který zajišťuje také výkonnou a denní bázi CCP. Tento orgán má na starost agendu criminal compliance, ale samozřejmě může současně plnit další dohledové a kontrolní činnosti a úzce spolupracuje s odborem interního auditu a etickou komisí.

Velmi důležitým je také požadavek na systematické vyhodnocování rizik a Due diligence. Vyhodnocování rizik (myšleno jak interních, tak externích rizik) samozřejmě obecně souvisí s již zmíněným principem proporcionality daného CCP.

Základní myšlenka spojená s požadavkem na informovanost – školení, trénink, komunikace a marketing je taková, že CCP může fungovat skutečně efektivně, pokud bude dostatečně komunikován napříč podnikem. Jinými slovy, aby ho mohly všechny osoby, jejichž jednání může být za určitých okolností přičteno právnícké osobě, skutečně dodržovat, je potřeba, aby ho důkladně znaly. Tato komunikace může samozřejmě probíhat celou řadou způsobů, např. umístováním relevantních informací a dokumentů na intranetu společnosti, vyvěšováním těchto dokumentů na různých nástěnkách apod. Podnik však vyzdvihuje především význam školení zaměstnanců, což vnímá jako jednoznačný prvek pro vynaložení veškerého úsilí (viz metodický pokyn Nejvyššího státního zastupitelství). Tato školení by obecně měla být zaměřena na oblast trestního práva a na problematiku trestní odpovědnosti právníckých osob. Prostřednictvím těchto školení by tedy měli zaměstnanci získat především znalost základních aspektů této problematiky, ale především pak také znalost příslušného CCP a osvojit si veškerá jeho pravidla a principy, které musí dodržovat.

Pozornost je třeba věnovat také požadavku na monitoring a zlepšování programu včetně sledování vývoje oblasti, vyhodnocování, přezkoumávání, rozvoj a zlepšování programu včetně reportingu, tedy obdobně jako je tomu u Protikorupčního programu. To znamená jeho neustálé sledování, vyhodnocování, kontrola a testování jeho funkčnosti a s tím spojené odhalování jeho slabin.

V oblasti detekce a kontrolních postupů je pak zařazen požadavek na systém důvěrného oznamování a interní prověřování. Důvěrné oznamování a závazek interního prověřování je jeden z pilířů CCP. Efektivní CCP by totiž měl obsahovat mechanismus, pomocí kterého mohou zaměstnanci, ale i další osoby oznamovat svá podezření na různá porušení CCP, firemních zásad (nelegitimní, neetické či

nezákonné praktiky). Důležitý je aspekt prvku anonymity, kdy daný oznamovatel nemá reálnou obavu, že bude za toto své oznámení následně penalizován či jakkoli negativně postižen či dokonce pronásledován. Tato ochrana se samozřejmě nevztahuje na případy těch oznámení, která jsou úmyslně nepravdivá a mají za cíl někoho poškodit.

Důvěrné oznamování je doplněno efektivně nastaveným procesem vnitřního prověřování, kdy je nastavena procedura důkladného a transparentního prošetření všech získaných podnětů týkajících se možného porušení.

V oblasti reakce jsou pak uvedeny dva požadavky, následky porušení a nápravná opatření. Těmi má zpracovatel na mysli jednak to, že každý CCP by měl být nastaven tak, aby efektivně reagoval na zjištění interních prověřování. To znamená, aby byla bez zbytečných prodlev přijata opatření, která umožní napravit zjištěná pochybení, či alespoň co nejvíce eliminovat nepříznivé důsledky takových pochybení a rovněž odhalit a dokázat ev. trestnou činnost. Krom toho je ale uvedena zjištění interních prověřování třeba důkladně analyzovat a zjistit jejich příčiny s dopadem do nutných změn CCP. CCP je také třeba aktualizovat, aby bylo *pro futuro* možné obdobným pochybením předejít, či je alespoň rychleji detekovat a tím snížit případné negativní důsledky.

POČET A STRUČNÝ POPIS OBSAHU OZNÁMENÍ NA PODEZŘENÍ Z PORUŠENÍ CCP VČETNĚ NEETICKÉHO JEDNÁNÍ

V období od 1. 5. 2016 do 31. 3. 2017 bylo etickou komisí (dále také „EK“) přijato 11 oznámení.

K 30. 4. 2016 nebylo ukončeno prověření 1 anonymního oznámení doručeného na adresu jelinkova@lesycr.cz týkajícího se stížnosti na krajského ředitele, který měl ze své pozice upřednostňovat některé vybrané dodavatele. Toto podání tak není zahrnuto do celkového počtu nově obdržených podání a je označeno číslem 0. Ke stížnosti č. 12 je nutno doplnit, že se nejedná o zcela novou záležitost, nýbrž o podání navazující na stížnost č. 2; ani toto podání tak není zahrnuto mezi celkový počet obdržených oznámení.

EK v celkem 3 případech nebylo s určitostí ověřeno, jaká opatření k nápravě byla po zjištěných nedostatcích přijata; EK tak za tímto účelem vyzvala compliance officera (dále také „CO“) ke zjednání nápravy. CO prozkoumal přijatá opatření a považuje jejich stanovení za odpovídající s tím, že vedoucí zaměstnanci budou nadále sledovat progres problematiky a dotčené subjekty. O nápravných opatřeních byla informována EK a OIA.

Po prošetření ze strany EK nebyl identifikován žádný případ možného korupčního jednání; nadále je však pokračováno ve věci možného korupčního jednání z předchozího roku – stížnost č. 11 dle Zprávy o činnosti etické komise za období 05/2015 – 04/2016, kdy EK záležitost předala k prošetření Policii ČR (do dnešního dne nebylo sděleno obvinění).

K jednotlivým podáním:

č.	ze dne; oznamovatel; doručení	oblast	korupční jednání	korupční riziko
0	14. 4. 2016; Anonym; Doručeno: jelinkova@lesycr.cz	Stížnost na krajského ředitele	NE	Upřednostňování dodavatele z pozice KŘ

1	16. 5. 2016; Adresné; Doručeno: matysek@lesycr.cz	neetické jednání nadřízeného	NE	NE
2	7. 6. 2016; Adresné; Doručeno: korupce@lesycr.cz etickakomise@lesycr.cz	Pronájem honitby	NE	<ul style="list-style-type: none"> včasné neinformování stávajícího nájemce o změně výměry honitby v souvislosti s odtržením části jím pronajatých pozemků a přiřazení této části k nově vznikající honitbě; absence pravidel, kdy LČR dávají souhlas se změnou hranic a přiřazení honebních pozemků; přítomnost 3. osob při jednání o nově vznikající honitbě.
3	16. 6. 2016; Anonym; Doručeno: etickakomise@lesycr.cz	Neetické jednání revírnicka, střet zájmů	NE	Členství v MS, které je současně nájemcem honitby LČR
4	21. 6. 2016; Anonym; Doručeno: osobně Mgr. Jelínková	Vznik nových honiteb, vykonávání práv LČR v HS	NE	Řádné neuplatňování zájmů LČR v HS Pozn. úzce souvisí se stížností č. 2
5	13. 9. 2016; Anonym (zaměstnanci LČR); Doručeno: Etická komise, poštou	Neetické jednání nadřízeného	NE	NE
6	29. 9. 2016; Adresné; Doručeno: etickakomise@lesycr.cz ;	Neplnění pracovních povinností zaměstnance	NE	NE
7	17. 10. 2016; Adresné; Doručeno: etickakomise@lesycr.cz	Neetické jednání nadřízeného	NE	NE
8	26. 10. 2016; Adresné; Doručeno: etickakomise@lesycr.cz	Neetické jednání zaměstnance LČR	NE	NE
9	12. 1. 2017; Adresné; Doručeno: jelinkova@lesycr.cz	Nesouhlas zaměstnance LČR s CCP	NE	NE
10	11. 1. 2017; Adresné; Doručeno: etickakomise@lesycr.cz	Manipulace s výběrovým řízením	NE	Absence úpravy detailního postupu při přijímání nových zaměstnanců

11	2. 3. 2017; Adresné; Doručeno: etickakomise@lesycr.cz	Zvýhodňování určitých dodavatelů při VZ malého rozsahu čištění vodních toků	prověřuje se	Zadávání VZ malého rozsahu pouze určitému okruhu dodavatelů -> omezení soutěže
12	7. 3. 2017; Adresné; Doručeno: jelinkova@lesycr.cz	Pronájem honitby	prověřuje se - opětovně	Viz stížnost Ad 2

STÍŽNOSTI A PODNĚTY ŠETŘENÉ ODBOREM INTERNÍHO AUDITU

V roce 2016 bylo na OIA doručeno celkem 47 podání. Z toho bylo 31 stížností a 16 anonymních podnětů.

Stížnosti

Z celkem 31 stížností bylo 9 stížností oprávněných, 4 stížnosti částečně oprávněné a 18 stížností neoprávněných.

Oprávněné a částečně oprávněné stížnosti se týkaly zejména těchto oblastí:

- Poškození polní cesty těžební činností a odvozem dříví technikou smluvního partnera – Opatření: záležitost byla projednána se smluvním partnerem a byl stanoven postup k odstranění škod.
- Podezření z korupčního jednání lesního správce ve vztahu ke smluvnímu partnerovi, na které upozornil zaměstnanec LČR.
Opatření: závěry z šetření OIA byly předány k řešení na příslušné KŘ. Zápis z řešení stížnosti byl dále poskytnut k vlastnímu šetření Etické komisi LČR a Policii ČR.
- Krádeže dříví – stěžovatel dovedl revírnicka přímo na místo se zamaskovanými pařezy.
Opatření: zjištěné krádeže dříví byly nahlášeny na Policii ČR.
- Krádeže dříví na řemenových parcelách LČR vklíněných mezi soukromými pozemky – jednalo se oznámení krádeží dříví na sousedních soukromých pozemcích, které již byly nahlášeny na Policii ČR a na pozemcích LČR ještě nebyly revírnickem zjištěny. Vyčíslená škoda na dříví v celkovém objemu 13,60 m³ byla v hodnotě 12.923,- Kč.
Opatření: zjištěné krádeže dříví byly nahlášeny na Policii ČR. Pachatel krádeže PČR zjištěn a případ byl postoupen k dořešení.
- Nestandardní jednání ředitele OJ při uplatňování náhrad škod zvěří v honitbě – šetřením OIA bylo potvrzeno, že ze strany zaměstnanců OJ nebyla s nájemcem honitby při řešení uplatňování náhrad škod zvěří vedena odpovídající komunikace. OJ postupovala v rozporu s doporučením Ředitelství LČR a nechala ke škodám zvěří vypracovat znalecký posudek, aniž by osoba soudního znalce byla vzájemně odsouhlasena oběma stranami. OJ dále pochybila v organizaci venkovního šetření škod zvěří, protože nájemci honitby neumožnila zúčastnit se tohoto šetření i přesto, že o něj sám nájemce žádal.
- Krádeže dříví – na základě upozornění stěžovatele na provádění nelegálních těžeb byla následně lesní správou vyčíslena škoda v celkovém objemu 57,14 m³ v hodnotě 91.091,- Kč.
Opatření: zjištěné krádeže dříví byly nahlášeny na Policii ČR. Pachatel krádeže nezjištěn a případ Policií ČR odložen.

- Nestandardní činnost revírníka OLH – jednalo se o porušení Pracovního řádu a Etického kodexu v souvislosti se zprostředkováním komplexních služeb při zpracování nahodilé a mytní těžby soukromého vlastníka, kterých se revírník také přímo účastnil a organizoval je.
Opatření: s dotyčným revírníkem byl k 30. 6. 2016 rozvázán pracovní poměr dohodou.
- Znečišťování soukromého pozemku opadem listí – z oploceného nelesního pozemku LČR, který byl zalesněn bez vědomí současného vedení LS docházelo k zástině a znečišťování soukromého pozemku.
Opatření: podél plotu bylo provedeno odkácení problematických stromů.
- Nestandardní činnost revírníka – porušení Pracovního řádu a Etického kodexu v souvislosti se správou svěřeného majetku. Stížnost byla řešena OIA ve spolupráci s LS.
Opatření: z důvodu špatného hospodaření byl s dotyčným revírníkem ke dni 30. 9. 2016 rozvázán pracovní poměr.
- Nestandardní postup LČR při prodeji pozemku – pochybení zaměstnance LČR při přípravě podkladů k VŘ, kdy chybně uvedl do „Prohlášení účastníka VŘ“ předkupní právo současného nájemce pozemku.
Opatření: zrušení původního VŘ a vypsání nového VŘ s opravenými podmínkami.
- Shromažďování odpadu na lesním pozemku – pochybení zaměstnanců LČR, kdy vyklizeným nashromážděným odpadem z lesního porostu vznikla v bezprostřední blízkosti turistické trasy na okraji porostu nová skládka odpadu.
Opatření: skládka nashromážděného odpadu byla z porostu odstraněna a v budoucnu již bude odpad ukládán do přistaveného kontejneru.
- Postup Lesů ČR při změně výměry honitby – pochybení zaměstnanců LČR, kteří předem v přiměřené době neinformovali nájemce honitby o veškerých skutečnostech, které mohou mít vliv na plnění smlouvy.
Opatření: dotyční zaměstnanci byli upozorněni na dodržování etických zásad a dobrých mravů.

Podněty

Z celkem 16 anonymních podnětů byly 2 podněty oprávněné, 6 podnětů částečně oprávněných a 8 podnětů neoprávněných.

Oprávněné a částečně oprávněné podněty se týkaly zejména těchto oblastí:

- Pochybení revírníka u těžby dříví formou aukce a krádež dříví nabyvatelem této aukce – aukce dříví nebyla v porostu řádně vyznačena a revírník nabyvateli aukce navíc ústně zadal další těžbu MD, které nebyly předmětem aukce. Nabyvatel aukce neoprávněně vytěžil navíc dalších 6 stromů, které mu nebyly zadány.
Opatření: neoprávněná těžba 6 stromů byla nahlášena na Policii ČR. LS uplatnila vůči nabyvateli smluvní pokutu ve výši 60.000,- Kč (10.000,- Kč / strom). Revírník dostal k úhradě rozdíl mezi vysoutěženou cenou dříví v aukci a ceníkem SP u MD, které ústně zadal k vytěžení a dále přišel o pohyblivou složku platu po dobu 6 měsíců.
- Nehospodárné vynaložení finančních prostředků na vybudování nové lesní cesty – podnět byl vyhodnocen jako částečně oprávněný, protože vybudování nové lesní cesty bylo opodstatněné. Stavbou byl vyřešen bezproblémový odvoz dříví včetně otáčení odvozních souprav a nedostatek skládkovacích kapacit na pozemcích LČR.

- Opatření: lesní správce svolal se SP provozní jednání, jehož cílem bylo uzavření dohody o striktním odvozu dříví výhradně po nově vybudované cestě a výlučném skládkování dříví na nové skládce, která byla k tomuto účelu zřízena.
- Neoprávněný odvoz a těžba dříví ze samovýroby – pochybení samovýrobce při provádění samovýroby a zaměstnance LČR, který mu byl nápomocen a podílel se na neoprávněném odvozu dříví z porostu před zaplacením.
Opatření: neoprávněná těžba dříví byla nahlášena na Policii ČR a odvezené dříví bylo samovýrobce v plné výši zapláceno do pokladny LS.
- Černá skládka na pronajatém pozemku LČR – jednalo se o vznik skládky nepotřebného materiálu v chatové oblasti na pronajatém pozemku LČR, kdy se však nejednalo o nebezpečný odpad, který by ohrožoval zdroj pitné vody.
Opatření: upozornění nájemců na ochranu lesního pozemku ve smyslu ukládání odpadu.
- Upozornění na odpad nacházející se v lesních porostech a na nečinnost zaměstnanců Lesů ČR ve věci jeho odstranění
Opatření: odpad byl pracovníky LZ z porostu odstraněn.

Oznámení na Policii ČR

V roce 2016 bylo na Policii ČR nahlášeno **334 případů** krádeží dříví v celkovém množství **2.538,14 m³** o celkové škodě **2.570.878,- Kč bez DPH**. Největší krádeže dříví byly hlášeny na LS Rumburk (krádež 120 ks listnatých stromů – celkem 110,40 m³ za 51.428,- Kč) a na LS Šternberk (krádež 70 ks převážně DB – celkem 87,05 m³ za 158.464,- Kč).

Tabulka č. 6 – Přehled hlášených krádeží dříví na Policii ČR dle KŘ, LZ a ST

KŘ + LZ, ST	Počet krádeží	Objem krádeží (m3)	Celková škoda (Kč)
Brno	42	435,87	568 052
Teplice	42	364,21	251 157
Frýdek - Místek	39	264,95	245 084
Choceň	36	118,94	125 925
Šumperk	31	391,42	360 329
Liberec	29	172,70	161 093
Karlovy Vary	28	141,42	145 724
Plzeň	17	62,37	47 514
LZ Kladská	15	98,92	99 821
Jihlava	15	40,62	63 360
České Budějovice	14	134,13	169 964
Brandýs	10	174,97	168 833
Zlín	7	75,08	93 167

KŘ + LZ, ST	Počet krádeží	Objem krádeží (m3)	Celková škoda (Kč)
LZ Židlochovice	5	12,79	20 192
LZ Boubín	3	28,50	33 876
Správy toků	1	21,25	16 787
CELKEM	334	2 538,14	2 570 878

V roce 2016 byl v 59 případech nahlášených krádeží dříví zjištěn pachatel, což představuje 18% objasňenost případů. Konkrétně se jednalo o množství 489,28 m³ v hodnotě 521.491,- Kč.

Ostatní trestná činnost se týkala převážně poškození porostu – 420.000,- Kč (např. zničení porostu stádem ovcí ve výši 330.000,- Kč), krádeží majetku – 85.000,- Kč (např. krádeže fotopastí, svodnic, pletiva z oplocenky,...), vloupání do služebních chat a automobilu – 28.000,- Kč. Celková škoda z ostatní trestné činnosti byla vyčíslena na **533.000,- Kč**.

KVALIFIKACE OBLASTÍ A PROCESŮ, VE KTERÝCH JE KORUPČNÍ A JINÉ TRESTNÍ ČI NEETICKÉ JEDNÁNÍ SIGNALIZOVÁNO

V současné době byly stanoveny oblasti, ve kterých hrozí nejvyšší potenciál porušení CCP programu. Jedná se o oblasti majetku, veřejných zakázek, korupce a životního prostředí. Tyto oblasti byly stanoveny s ohledem na činnost podniku a pohyby majetku. Jedná se o odhad, který nevychází z reálných (zjištěných) skutečností. Katalog trestných činů je mimořádně velký (přes 260 trestných činů) a podmínky vzniku trestní odpovědnosti a procesní pravidla jsou velmi obsáhlé. Proto je v detailu kompletní úprava prakticky neproveditelná a také by se minula účinkem. Podniku je jasné, že dotčené osoby mají být srovnány s problematikou, nicméně nelze od nich spravedlivě vyžadovat kompletní znalost trestního práva. Kodex CCP proto vymezil trestné činy pouze ve zvýšeně rizikových oblastech. Pokud praxe ukáže vhodnost jiného nastavení míry detailu a zaměření, bude obratem přistoupeno k modifikaci předpisu.

STAV IMPLEMENTACE PROTİKORUPČNÍCH A JINÝCH ANTI-TRESTNÍCH OPATŘENÍ

Vzhledem ke stavu dokončení implementace CCP, nedošlo prozatím k potřebě nastavení anti-trestních opatření.

STAV OPATŘENÍ NAVRŽENÝCH ETICKOU KOMISÍ K REALIZACI PRO ROK 2016

OBLASTI ZJIŠTĚNÝCH NEDOSTATKŮ	STAV (✓ splněno/x nespolečeno)	NAVRŽENÉ OPATŘENÍ
--	--	--------------------------

<p>Propagace protikorupčního postoje vedoucími zaměstnanci</p>	<p>probíhá</p> <p>probíhá</p> <p>probíhá</p> <p>✓</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ prezentace protikorupčních postojů a morálních hodnot vůči podřízeným zaměstnancům (např. v rámci porad či zvláštních setkání se zaměstnanci přímo na uvedené téma); ▪ seznamování podřízených zaměstnanců s Protikorupčním programem, Etickým kodexem, možnými korupčními riziky a konkrétními případy korupčního jednání; ▪ opakované zdůrazňování povinnosti podřízených nahlásit podezření na korupční jednání; ▪ evidence a vedení dokumentace případů korupčního jednání.
<p>Etický kodex</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>X</p> <p>od opatření upuštěno</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tvorba Etického kodexu; ▪ viditelné umístění znění etického kodexu na intranetu a web stránkách podniku; ▪ zavedení kontroly formou elektronického, popř. písemného, testu, který budou zaměstnanci povinni absolvovat min. 1x/rok; ▪ kontrola dodržování Etického kodexu nadřízeným zaměstnancem v rámci pravidelného hodnocení podřízených zaměstnanců; ▪ provádění hodnocení - 1x/rok; ▪ předání výsledků hodnocení EK (popř. OIA/OPEP) – 1x/rok; ▪ provedení ankety dotýkající se problematiky etického, popř. neetického, jednání; ▪ Etický kodex jako příloha pracovní smlouvy – ke zvážení
<p>Seznámení s protikorupčním programem</p>	<p>✓</p> <p>✓</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zajištění zviditelnění a snadné dostupnosti Protikorupčního programu; ▪ prohloubení informovanosti a znalostí zaměstnanců v tématu korupce (web, intranet).
<p>System pro oznámení podezření na korupci</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zvýšení informovanosti mezi zaměstnanci – úprava web stránek a intranetu; ▪ zavedení kontroly informovanosti zaměstnanců formou elektronického, popř. písemného, testu, který budou zaměstnanci povinni absolvovat min. 1x/rok; ▪ předání výsledků hodnocení EK (popř. OIA/OPEP) – 1x/rok; ▪ provádění hodnocení - 1x/rok.
<p>Ochrana oznamovatelů</p>	<p>✓</p> <p>před spuštěním</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zvýšení informovanosti mezi zaměstnanci – zejména úprava web stránek a intranetu; ▪ elektronická podání => umístění dostatečně viditelného prolinku, po jehož užití se oznamovateli zobrazí jednoduchá internetová stránka na

	nahrazeno jiným opatřením	<p>bázi formuláře, kde kromě samotného textu oznámení bude oznamovateli umožněno vyplnit kontaktní údaje o jeho osobě či naopak bude mu umožněno odeslat text oznámení i bez těchto údajů a kde bude také výslovně uvedeno, že je garantována anonymita oznamovatele;</p> <ul style="list-style-type: none"> informační leták s uvedením kontaktů na EK v rámci Adaptačního dne.
Řízení korupčních rizik a monitoring kontrol	<p>X</p> <p>X</p> <p>✓</p>	<ul style="list-style-type: none"> vytvoření jednotného systému a postupu (návodu) katalogizace (zatržidění) a hodnocení závažnosti nově vzniklých, popř. nově „objevených“ rizik – rizika obecně x rizika korupční – ke zvážení; dokončení nastavení systému řízení rizik; aktualizace katalogu rizik.

INFORMACE K ÚROVNI PROTIKORUPČNÍHO A JINÉHO TRESTNĚPRÁVNÍHO ČI ETICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

V návaznosti na realizovaná školení v rámci Protikorupčního programu je nutné rozšíření obsahu školení na celou problematiku criminal compliance a tedy trestního práva tak, aby školení směřovalo k celému rozsahu trestněprávní problematiky. Dosavadní snahy školení zaměřených pouze na korupční a etickou problematiku jsou příliš úzká a neodpovídající vymezení trestněprávní odpovědnosti právnické osoby. Obecně je školení dotčených osob jedním z povinných opatření v rámci vynaložení veškerého úsilí dle příslušného zákona.

Školení proběhne samostatně nebo společně s jinými školeními. Školení jednoduchou formou zpřístupní zaměstnancům danou problematiku. Bude zaměřeno na podmínky trestní odpovědnosti, otázky trestní odpovědnosti právnických osob a následků porušení CCP, problematiku etického jednání, problematiku korupce a na používání postupů CCP a postup v modelových případech. Školení musí mít výrazný informační a prevenční dopad. V podstatě jde o to, aby právnická osoba naučila zaměstnance, co to je trestní odpovědnost, trestní právo a jak je spojeno s jejich vztahem k právnické osobě. Účelem CCP a podmínkou možnosti zproštění totiž je, aby právnická osoba vychovávala své zaměstnance, tedy stát přenáší uvědomění a vzdělávání osob v této oblasti i na právnické osoby a oprávněně si od toho slibuje, že to bude mít příznivý efekt na snížení kriminality.

Účast na školení bude pro zaměstnance povinná. Účast bude pečlivě zaznamenána a záznamy archivovány, protože je třeba počítat s tím (viz výše), že právnická osoba bude muset unést důkazní břemeno k prokázání naplnění podmínek a prokázat, že toto školení konkrétní dotčené osoby provedla, a tedy tato konkrétní dotčená osoba znala tuto problematiku a věděla, že právnická osoba netoleruje žádné porušení zákona, a že znala postupy prevence, detekce a reakce na jakékoli podezřelé či trestné jednání.

Součástí školení může být také vědomostní test sloužící k ověření získaných znalostí, a to test na místě či test bezprostředně následný. Test může mít formu písemnou, elektronickou či

webového elektronického automatického dotazníku. Vždy však musí být zajištěna individualizace odpovědí. Test slouží nejen k ověření získaných znalostí, ale i jako zpětná vazba pro právnickou osobu, zda, a do jaké míry, byla problematika pochopena, naučena, akceptována. Trestní odpovědnost je především o lidech, takže výsledky testu mohou mít velkou vypovídací schopnost a potenciál k dalšímu zlepšování.

Test musí být dokumentován a archivován, jednak obecně, co do formy a obsahu, ale i konkrétně ke každému zaměstnanci. Test by měl být součástí personálního spisu zaměstnance.

Školení musí být zadokumentováno tak, aby obsah a průběh školení byl archivovaný a doložitelný do řízení k důkazu. Dokumentace školení musí být obecně tj. k tomu, jaké a kdy školení proběhlo, ale také k účasti každé konkrétní osoby, aby bylo v každém okamžiku doložitelné, že konkrétní dotčená osoba se tohoto školení osobně účastnila.

Vzhledem k výše uvedenému rozsahu a důležitosti identifikace a archivace školení plánuje podnik přistoupit k zavedení e-learningového školení. V dalších případech bude prováděn zaměřený trénink určených zaměstnanců v rizikových pozicích v závislosti na významnosti rizik podle výsledků systematického vyhodnocování.

ZÁKLADNÍ SHRNUÍ PŘIJATÝCH OPATŘENÍ A IDENTIFIKACE RIZIK

SOUHRNNÝ PŘEHLED ZÁSADNÍCH REALIZOVANÝCH OPATŘENÍ ZA OBDOBÍ 05/2016 – 03/2017

OBLAST PROTIKORUPČNÍHO PROGRAMU	OPATŘENÍ
Propagace protikorupčního postoje vedoucími zaměstnanci	<ul style="list-style-type: none"> ▪ přijetí CCP; ▪ vydání Kodexu CCP; ▪ implementace do Kodexu CCP; ▪ implementace pravidelných školení do Kodexu CCP; ▪ prohlášení vedení podniku (CCP); ▪ čestné prohlášení zaměstnanců podniku (CCP).
Etický kodex	<ul style="list-style-type: none"> ▪ přijetí CCP; ▪ vydání Kodexu CCP; ▪ zavedení funkce compliance officera; ▪ vydání 1.3 Pracovního pokynu 136/2017 Etická komise; ▪ vydání 1.2 Směrnice 26/2017 Etický kodex – vydán jako samostatný dokument (již není přílohou Pracovního řádu); ▪ novelizace Protikorupčního programu; ▪ zavedení email adresy compliance.officer@lesycr.cz; ▪ implementace povinnosti zajistit školení do Kodexu CCP; ▪ implementace doložky CCP do vstupního listu zaměstnance, do komunikace a vnitřních předpisů; ▪ vydání 3.2 Pracovního pokynu 7/2017 Systém hodnocení zaměstnanců – jednotný systém a postupy při hodnocení zaměstnanců; ▪ vydání nového 3.2 Pracovního pokynu 8/2015 Systém rozvoje a vzdělávání zaměstnanců - vstupní školení, adaptační den – otázky etiky a korupce; ▪ úprava intranetu, webu; ▪ příprava nového etického kodexu;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ příprava aktualizace pokynu Postup při řešení stížností a podnětů.
Vzdělávání zaměstnanců	<ul style="list-style-type: none"> ▪ přijetí CCP; ▪ vydání Kodexu CCP; ▪ novelizace Protikorupčního programu; ▪ implementace povinnosti zajistit pravidelná školení a trénink pro rizikové pozice do Kodexu CCP; ▪ úprava průvodce pro nové zaměstnance podniku.
Otevřenost	<ul style="list-style-type: none"> ▪ přijetí CCP; ▪ vydání Kodexu CCP; ▪ novelizace Protikorupčního programu; ▪ úprava intranetu, webu – aktuality o činnosti EK, CO, novinky v oblasti korupce a trestněprávního jednání; ▪ uveřejňování v souladu se zákonem o registru smluv.
Řízení korupčních rizik	<ul style="list-style-type: none"> ▪ novelizace Protikorupčního programu; ▪ aktualizace katalogu rizik.
System pro oznámení podezření na korupci	<ul style="list-style-type: none"> ▪ přijetí CCP; ▪ vydání Kodexu CCP; ▪ implementace do Kodexu CCP; ▪ zavedení funkce compliance officera; ▪ novelizace Protikorupčního programu; ▪ zavedení email adresy compliance.officer@lesycr.cz; ▪ zřízení oznamovací pevné schránky; ▪ zavedení možnosti telefonického oznámení; ▪ rozšíření osob, u nichž lze učinit oznámení o CO ▪ implementace doložky CCP do komunikace; ▪ úprava intranetu, webu.
Postup při prověřování	<ul style="list-style-type: none"> ▪ přijetí CCP; ▪ vydání Kodexu CCP; ▪ zavedení funkce compliance officera; ▪ novelizace Protikorupčního programu; ▪ vydání 1.3 Pracovního pokynu 136/2017 Etická komise; ▪ úprava 1.1 Pracovního pokynu 9/2015 Postup při řešení stížností a ostatních podání.
Ochrana oznamovatelů a zajištění utajení jejich identity	<ul style="list-style-type: none"> ▪ implementace do Kodexu CCP; ▪ implementace do 1.1 Pracovního pokynu 09/2015 Postup při řešení stížností a dalších podání; ▪ úprava intranetu, webu; ▪ novelizace Protikorupčního programu; ▪ úprava 1.1 Pracovního pokynu 9/2015 Postup při řešení stížností a ostatních podání – ochrana oznamovatele a svědka, povinnost informovat EK o podáních korupčního charakteru.
Vyhodnocení plnění Protikorupčního programu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ přijetí CCP; ▪ vydání Kodexu CCP; ▪ zavedení funkce compliance officera; ▪ externí audit (CCP); ▪ novelizace Protikorupčního programu.
VZ na pronájem honitby	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vydání nového znění a následně aktualizace 2.3 Pracovního pokynu 125/2016 Výběrová řízení na pronájem honitby LČR – úprava systému hodnocení, složení komise; ▪ doložka CCP do interní dokumentace.
Nakládání s majetkem, k němuž svědčí LČR právo hospodařit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ úprava 3.4 Pracovního pokynu 44/2015 Nakládání s majetkem ČR, k němuž má právo hospodařit podnik LČR (zavedení pravidel při neúspěšném výběrovém řízení, úprava postupu při soutěži).
Přijímání darů zaměstnanci	<ul style="list-style-type: none"> ▪ přijetí CCP; ▪ vydání Kodexu CCP; ▪ implementace do Kodexu CCP; ▪ novelizace Etického kodexu; ▪ novelizace Protikorupčního programu; ▪ doložka CCP do komunikace a smluvní dokumentace; ▪ příprava nového etického kodexu.

Veřejné zakázky	<ul style="list-style-type: none"> ▪ přijetí CCP; ▪ vydání Kodexu CCP; ▪ změna interní dokumentace v oblasti zadávání VZ (dodávky, služby, staveb. práce) – zejména zapracování legislativních změn v souvislosti s přijetím zákona o zadávání VZ, specifikace postupu při VZ malého rozsahu, včetně postupu při zadávání a administrace VZ, implementace pravidel při otevírání obálek, obsahové náležitosti protokolu, posouzení nabídek.
Interní předpisy Vzorové smlouvy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ implementace doložky CCP.
Užívání vozidel	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vydání nového 3.4 Pracovního pokynu 26/2017 Správa vozového parku – včleněno poskytnutí vozidla i jen ke služebním účelům, odpovědnost, systém, evidence, registrace, nákup, vybavení, jednoznačné stanovení postupů (žádost, odpovědné osoby).
Pohledávky	<ul style="list-style-type: none"> ▪ úprava 3.3 Pracovního pokynu 02/2015 Řízení pohledávek – doplnění postupu u pohledávek po splatnosti, termíny, efektivnost vymáhání, odpovědnost.
Zpracování kůrovcového dříví	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vydání 3.7 Pracovního pokynu 11/2016 Zajištění zpracování kůrovcového dříví prostřednictvím dostupných obchodních kanálů – jednotný přístup a postupy vůči SP, objemy, struktura, limity (zavedení stropu). ▪ vydání 3.7 112/2016 Pracovního pokynu Využívání insekticidních sítí na náhradních skládkách – jednotný postup vůči SP, ceny, odpovědnost.

Identifikace korupčních rizik je přílohou zprávy etické komise.

NOVINKY V OBLASTI CCP

Nebyly prozatím identifikovány, oblast musí projít soudní praxí.

HODNOCENÍ ÚČINNOSTI CCP, VČETNĚ PROTIKORUPČNÍHO PROGRAMU LČR, S. P., S NÁVRHEM JEJICH AKTUALIZACE

Vzhledem k dokončené implementaci CCP je nyní předčasné hodnotit účinnost tohoto programu, součástí tohoto programu je však také protikorupční program, za jehož vyhodnocení odpovídá etická komise, která předkládá svou zprávu, jež tvoří přílohu č. 1 a 2 k této zprávě.